

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja mesečno enkrat. - Uredništvo in upravnništvo je v Salendrovi ulici šte. 6. - Telefon šte. 2283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Frelih.

Štev. 2.

Ljubljana, 5. marca 1934.

Leto XIV.

Vabilo

na

redni občni zbor

Prvega društva hiš. posestnikov
v Ljubljani,

ki se bo vršil

v četrtek, dne 22. marca 1934., ob 6. uri
zvečer v mali dvorani hotela »Union«.

Dnevni red:

- 1.) Odobrenje odborovega poročila v preteklem letu.
- 2.) Računski zaključek za leto 1933. in proračun za tekoče leto.
- 3.) Volitve odbornikov.
- 4.) Volitev 3 pregledovalcev računov.
- 5.) Določitev članarine za leto 1935.
- 6.) Slučajni predlogi članov.
- 7.) Sprememba društvenih pravil.

Ako bi prvotno določeni občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ne glede na število članov.

Slučajne predloge morajo člani najmanj 8 dni pred občnim zborom pisмено izročiti odboru.

Vstop je dovoljen samo društvenim članom.

K prav obilni udeležbi vabi

Odbor.

Zakon o izpremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih, zakona o davku na ne-oženjene osebe in davčni oprostitvi oseb z devetimi in več otroki*

ki se glasi:

§ 1.

Četrty odstavek člena 3. zakona o neposrednih davkih se izpreminja in se glasi:

»Začasno oproščeni davek in davek, ki se odmerja po nižji stopnji zaradi davčne olajšave, se odmerja in vpisuje v celotni davčni predpis za dotičnega davčnega zavezanca in ta del davka se s pozivom na dotično oprostitev obenem odpiše davčnemu zavezancu.«

* Objavljeno v Službenem listu št. 149/17. Službene novine kraljevine Jugoslavije z dne 20. februarja 1934 št. 41/X/82 Zakon o neposrednih davkih gl. Uradni list št. 75/15 iz l. 1928. Objavljeno v Službenem listu št. 141/17.

§ 2.

V točki 15. člena 32. zakona o neposrednih davkih se dodaja nov odstavek, ki se glasi:

»V krajih, kjer uživajo zgradbe kmetovalcev trajno oprostitev, se odmerja zgradarina samo na dejansko prejeti znesek najemnine, če oddaja kmetovalec del zgradbe, v kateri stanuje, samo za čas sezone.«

§ 3.

V točki 1. člena 3. zakona o neposrednih davkih se dodaja za prvim stavkom: »Letna najemnina se dokazuje z najemno pogodbo med hišnim lastnikom in stanovalcem.«

§ 4.

Poslednji stavek v šestem odstavku člena 37., II. zakona o neposrednih davkih se izpreminja in se glasi: »Če se vloži prošnja za davčno olajšavo po tem roku, se računi olajšava od dneva vlozene prošnje; za čas pa, kolikor je prošnja kasneje vložena, se izgubi pravica do olajšave in se odmeri davek v popolnem znesku.«

Za razpredelnico v členu 37., III. se dodaja nov odstavek, ki se glasi:

»Ta določba ne velja za zgradbe v vaseh, kjer je sedež sreza in ki leže v mejah okoliša, določenega po členu 32. zakona o neposrednih davkih.«

Na koncu člena 37. zakona o neposrednih davkih se dodaja: »Davčna osnova nikakor ne sme biti nižja od osnove po točki III. tega člena.«

Na zgradbe iz člena 37., III. se ne smejo nalagati samoupravne doklade v znesku nad 100%.

§ 5.

Za četrty odstavkom člena 48. zakona o neposrednih davkih se dodaja nov odstavek:

»V krajih, za katerih območje obstoji več davčnih uprav, se davek ne odmeri na novo zbog prenosa sedeža obrata med davčnim razdobjem z ozemlja ene davčne uprave na ozemlje druge.«

§ 6.

Poslednji odstavek člena 52. zakona o neposrednih davkih se izpreminja in se glasi:

»Nezavisno od čistega dohodka plačujejo ta davek pred začetkom poklica zavezanci druge skupine, točke 3. člena 42., kakor tudi potujoči agenti in trgovinski potniki, omenjeni v drugi skupini, točki 1. a člena 42., nadalje zavezanci 3. skupine člena 42. zakona o neposrednih davkih. Prodajalci srečk državne razredne loterije, agenti zavarovalnih družb in mali obrtniki v krajih, za katere veljajo določbe točke III. člena 37. zakona o neposrednih davkih (točka 2. b člena 42.), plačujejo davek v stalnem znesku po členu 59. zakona o neposrednih davkih.«

§ 7.

V členu 53. zakona o neposrednih davkih se dodaja:

»Davčna osnova za vsa industrijska, rudarska, bančna, železniška, brogarska, tramvajska in mednarodna transportna podjetja, če preseza njihov letni promet znesek 500.000 dinarjev, se določa po bilanci, zasnovani na knjigah, ki jih morajo vsa ta podjetja in obrati voditi. Ocena davčnih osnov spada tudi glede teh podjetij v področje davčnih odborov. Glede preizkusa knjig in računov veljajo določbe družbenega davka.«

Davčna osnova glede vseh zavezancev za pridobnino nikakor ne more biti manjša: od dvakratnega zneska najemnine za stanovanje, če najemnina ni večja od 6000 dinarjev na leto; od dva in polkratnega zneska najemnine za stanovanje, če je večja od 6000 dinarjev, a ne preseza 12000 dinarjev na leto; od trikratnega zneska najemnine, če je večja od 12.000 dinarjev, a ne preseza 24.000 dinarjev na leto; od tri in polkratnega zneska najemnine, če preseza ta 24.000 dinarjev na leto.

Določenemu znesku najemnine za stanovanje se dodaja po kraju in legi obrata 10 do 30% najemnine za obratovalnico.

Pri družbenih obratih se vzame za izračun minimalne osnove: če imata obrat dva družabnika, 75% skupne najemnine za stanovanje obeh družabnikov; če pa ima obrat več nego 2 družabnika, 50% skupne najemnine za stanovanje vseh družabnikov; najemnina za obratovalnico se vzame, kakor je spredaj rečeno.

Za obrate, katerih lastniki stanujejo v inozemstvu, se minimalna osnova določa s primerjavo s podobnimi obrati.

Določena najemnina za stanovanje se zmanjša za 10% za vsakega mladoletnega ali nepreskrbljenega otroka; toda zmanjšba ne sme preseči 40% najemnine za stanovanja.

Z najemnino se razume odškodnina, ki se je določila v minulem letu za odmero zgradarine za stanovanje ali lokal. Če se vodi obrat v zgradbi, ki ni zavezana zgradarini, se izračunijo minimalne postavke s parifikacijo ali z oceno najemnine. Minimalne postavke se izračunijo po teh določbah tudi, če je zgradba, odnosno stanovanje v posesti žene ali drugega rodbinskega člana. Reklamacijski odbor ugotovi na pritožbo davčnega zavezanca po predhodno pribavljenem mnenju pristojnega davčnega odbora davčno osnovo tudi pod zgoraj določenim minimumom, če zavezanec dokaže, da njegovi dohodki ne presežajo določenega minimuma. V tem primeru mora izdati reklamacijski odbor svojo rešitev v treh mesecih od dne vložitve pritožbe.«

§ 8.

V členu 59. zakona o neposrednih davkih se dodaja nov odstavek:

»Mali obrtniki (točka 2. b člena 42.) v krajih, za katere veljajo določbe točke III. člena 37. zakona o neposrednih davkih, plačujejo kot davek 120 dinarjev, za vsakega pomočnika pa 60 dinarjev na leto; zavezanci tretje skupine člena 42. pa plačujejo na leto 80 dinarjev, za vsakega pomočnika pa 40 dinarjev v krajih do 10.000 prebivalcev.

V krajih od 10.000 do 20.000 se poveča davek za 25 %.

V krajih od 20.000 do 50.000 se poveča davek za 50 %.

V krajih nad 50.000 se poveča davek za 75 %.

Avtotaksi plačujejo 50 % več od gornjih vsot.

Ti davki se morajo plačati v rokih, določenih v prvem odstavku člena 148. zakona o neposrednih davkih.

Za osnovo odmeri samoupravnih doklad pri teh davčnih zavezancih služi 80 % letnega davka.

V členu 59., točki 1., se črtajo besede: »tretje skupine ... 4 %.

§ 9.

V členu 64. zakona o neposrednih davkih se dodaja: »če se odmerja po davčnem razporedu. To velja tudi za tiste primere, ki so dobili oprostitev po prejšnjih predpisih.«

§ 10.

Prvi odstavek člena 69., II. se izpreminja in se glasi:

»II. Davek na rente, ki se pobira po členu 71. posredno po dolžniku, znaša 6 % na obresti iz hranilnih vlog in tekočih računov.

Davek, ki ga plačujejo podjetja iz člena 71. zakona o neposrednih davkih po točki I. tega člena, ni zavezan samoupravnim dokladam.«

§ 11.

Za točko 8. člena 76. zakona o neposrednih davkih se dodaja nov odstavek:

»Zadruga iz točk 7. in 8., če poslujejo z nečlani, nimajo pravice do oprostite; vsak odstopek od predpisov v teh točkah kakor tudi prodaja luksuznega blaga iz spiska, ki ga določi minister za kmetijsko sporazumno z ministrom za finance, in prodaja alkoholnih pijač, pa imajo za posledico trajno izgubo davčne oprostite.«

§ 16.

Poslednji stavek člena 95. zakona o neposrednih davkih se izpreminja in se glasi: »Davek na dohodek hišnega služabništva znaša na leto 50 dinarjev za vsako osebo.

Za dokaz o plačnem davku služi davčna karta, ki se mora nabaviti za vsako osebo najkasneje do konca meseca januarja vsakega leta, odnosno v 15 dneh po sprejemu v službo. Davčna karta velja za leto dni za eno služabniško osebo, neglede na osebo, čas zaposlitve in višino dohodka. Poslodavec, ki davčne karte vobče ne nabavi ali je ne nabavi pravočasno, plača za kaznen petkratno vrednost davčne karte. Karta se glasi na ime poslodavca in jo mora ta nabaviti; plačani davek pa si lahko nadomesti od uslužbenca.«

§ 20.

V členu 142. zakona o neposrednih davkih se dodaja za drugim odstavkom:

»Določbe tega člena veljajo za vsa dejanja davčne utaje, storjena pred davčnimi oblastvi, davčnimi in reklamacijskimi odbori.«

§ 21.

Na koncu člena 146. zakona o neposrednih davkih se dodaja: »Če se prenese posestvo, premičnina ali pravica od moža

na ženo in obratno, jamčita mož in žena vzajemno drug za drugega za odmerjeni in dolgovani davek. Če se obrat ali podjetje proda, jamči kupec za davek, ki obremenja ta obrat.«

§ 22.

§ 11. zakona o davku na neoženjene osebe in davčni oprostivi oseb z devetimi in več otroki se izpreminja in se glasi:

»Tisti davčni zavezanci po zakonu o neposrednih davkih, ki imajo devet ali več živih otrok, so oproščeni plačevanja neposrednih davkov in doklad (razen samoupravnih), ki se odmerjajo na te davke. To velja tudi za zadruga, če izpolnjuje vsaj en zakonski par prednje pogoje. Do oprostite imajo pravico samo osebe, katerih davek po vseh davčnih oblikah ne preseže 500 dinarjev in ki njih najmlajši otrok ni starejši od 14 let. Pravica do davčne oprostite se oceni po tej določbi tudi pri osebah, ki so po prejšnjih zakonskih določbah oproščene plačevanja davkov.«

§ 26.

Vse dosedanje določbe o davčni zavezanosti zgradb in višini stroškov za njihovo vzdrževanje, upravo in amortizacijo (členi 32., 36. in 37., III. zakona o neposrednih davkih) veljajo tudi zanaprej neglede na izpremembe, ki jih je povzročil zakon o občinah z dne 15. aprila 1933.«

§ 28.

1. Do konca leta 1932. dolgovani državni neposredni davki se plačajo s tekočim davkom vred v 11 letih, začeni z letom 1934., in sicer:

Če je dolg dvakraten ali večji od zneska enoletnega predpisa, v 11 letih;

če znaša dolg	%	1 letnega predpisa, v 10 letih
" " "	8/5	" " " 9 "
" " "	7/5	" " " 8 "
" " "	6/5	" " " 7 "
" " "	5/5	" " " 6 "
" " "	4/5	" " " 5 "
" " "	3/5	" " " 4 "
" " "	2/5	" " " 3 "
" " "	1/5	" " " 2 "

če pa je manjši od 1/5, dospe v plačilo leta 1934.

2. Tako določeni znesek se pobira v rokih po zakonskih določbah, ki veljajo za tekoči davek.

3. Z enoletno davčno zavezo se razume tisto vsota neposrednih davkov, ki je predpisana davčnemu zavezancu v davčnem letu 1933.; če pa se za to leto predpis ni izvršil celoma, se smatra za enoletni predpis predpis istega prejšnjega leta, za katero se je izvršil celoma.

4. Za zakasnela plačila davčnega dolga se plačujejo obresti samo od dne dospelosti, določenega s tem paragrafom.

5. Če je po veljavnih predpisih in naredbah za dosego izvestne pravice in dovolitve (odobritve) treba potrdila o plačnem davku, se izda potrdilo, če ugotovi pristojno davčno oblastvo, da je dospel del tekočega in dolgovanega davka plačan. Ob izselitvi iz države se zahteva plačilo celotnega dolgovanega in dospelega rednega davka.

§ 29.

Ta zakon stopi v veljavo, ko ga kralj podpiše, obvezno moč pa dobi, ko se razglasi v »Službenih novinah«.

Našemu ministru pravde priporočamo, naj razglasi ta zakon, vsem Našim ministrom, naj skrbe za njegovo izvrševanje, oblastvom zapovedujemu, naj postopajo po njem, vsem in vsakomur pa, naj se mu pokoravajo.

V Beogradu, dne 18. februarja 1934.

Davčne prijave za pridobitno

Davčne uprave objavljajo poziv za vložitev davčnih prijav za priredbo pridobnine za davčno leto 1934.

Prijavo je vložiti glede dohodkov in poslovnega prometa v teku od 1. do vstetega 31. marca 1934.

Pridobnini so zavezane vse one družbe z omejeno zavezo, ki ne podlegajo družbenemu davku. Temu davku so namreč zavezane one družbe z omejeno zavezo, ki javno polagajo račune.

Prijavo za pridobitno je posebej vložiti za vsaki objekt (obrat) kakor tudi za vsako vrsto posla, na pr. če ima trgovec centralo in podružnico, mora vložiti prijavo za centralo in posebej še za podružnico. Če trgovec z mešanim blagom toči v istem obratu tudi pijačo, mora vložiti posebno prijavo za trgovino z mešanim blagom in posebno prijavo za točenje pijač. Če se krojač na pr. hkrati bavi tudi s prodajo izgotovljenih oblek, mora vložiti prijavo za dohodek iz krojaškega obrta in posebej še za dohodek iz prodaje izgotovljenih oblek.

Rudarska podjetja, ki so podvržena temu davku, morajo vložiti prijavo za vsaki rudnik posebej in za vsak samostojni pomožni rov.

Prijavo izpolni in vložiti:

1. lastnik obrata ali podjetja, oziroma oseba, na kateri račun se obrat vodi;
2. v primeru zakupa zakupnik;
3. za nedoletne njihovi roditelji ali varuhi;
4. za mase njihovi zastopniki.

Prijavo lahko vložiti tudi druga oseba, če se izkaze s specialnim ali generalnim pooblastilom davčnega zavezanca.

Prijava naj se izpolni v vseh razpredelkih po vrsti, kakor sledi v obrazcu, kar najbolj jasno in detajlirano. Ker je predmet obdačbe enoletni čisti dohodek, ki se je dosegel v preteklem poslovnem letu, se priporoča davčnim zavezancem, da ta dohodek za svojo lastno korist točno prijavijo, ker se samo na ta način izognejo kazenskim posledicam netočnega prijavljenja. Enoletnim dohodkom se smatra kosmati dohodek po odbitku izdatkov, ki so potrebni za vršitev podjetja, obrti ali poklica. Izdatki, ki niso v stvarni zvezi z obratom, marveč služijo za vzdrževanje davčnega zavezanca, njegove obitelji ali drugih oseb, se ne smejo odbiti od kosmatega dohodka.

V interesu davčnih zavezancev samih je, da prilože prijavi potrebne dokaze, posebno začetni in končni inventar, odnosno račun bilance zgube in dobička, korespondence in slično, če vodijo trgovske knjige, potem potrdila državnih in samoupravnih oblastí, bank itd., s katerimi zamorejo verjetno dokazati točnost prijavljenih podatkov.

Obrtniki naj se v prijavi izjavijo, da se hkrati bavijo s prodajo gotovega nabavljenega blaga, če obratujejo s stroji na pogon in koliko pomočnikov zaposlujejo v obratu.

Novi obrazci davčnih prijav za pridobitno, nadalje obrazci prijav za davek na poslovni promet (knjižarji in pavšalisti) se dobijo pri davčni upravi, županstvih in raznih trafikah za ceno 1 Din komad.

Davčni zavezanci in občine se še posebej opozarjajo, da se morajo vsi razpredelki nove davčne prijave točno in vestno izpolniti in sicer samo na prvi strani prijave. Vse rubrike na ostalih straneh prijave izpolni davčna uprava sama.

Pavšalirani davek malih obrtnikov.

Z novelo k zakonu o neposrednih davkih, ki je stopila 20. t. m. v veljavo, se kakor znano, pavšalira davek za male obrtnike. Mali obrtniki (iz skupine 2 b čle-

na 42), torej obrtniki, ki ne delajo s stroji na pogon in ki nimajo več nego tri kvalificirane pomočnike, plačujejo v krajih izpod 5000 prebivalcev zunaj mestnih, kopalniških in letoviških okolišev, kjer ni sedež sreskega poglavarstva, pavšalno pridobnino v letnem znesku 120 Din in za vsakega pomočnika še po 60 Din. Nadalje se pavšalira pridobnina obvezancem III. skupine člana 42; to so osebe, ki so samostojno drugim na službo za odškodnino z izključno ali pretežno uporabo lastne telesne moči, nadalje izvoščki in avtotaksiji, če opravljajo posel sami in nimajo več nego enega voza. Ti obvezanci plačajo v krajih do 10.000 prebivalcev letno 80 Din pavšalne pridobnine in za vsakega pomočnika po 40 Din; v mestih od 10.000 do 20.000 se pavšal poveča za 25%, v mestih od 20.000 do 50.000 prebivalcev za 50% in v mestih preko 50.000 prebivalcev za 75%. Avtotaksiji plačajo na gornjo vsoto še 50% dodatek. Za vse te pavšalirane obvezance pridobnine velja kot osnova za samoupravne doklade vsota, ki ustreza 80% letnega pavšalnega davka. Že po dosedanjih zakonskih določbah pa so plačali pavšalni davek 60 Din letno in za vsakega pomočnika po 30 Din obrati, ki se ne vodijo v stalnem lokalu, ampak s hojo od kraja do kraja in od hiše do hiše, pavšalni davek 1000 Din letno pa potujoči agenti in trgovski potniki. Vsem tem obvezancem pridobnine ni treba po novem zakonu predlagati davčne prijave.

Industrijska, rudarska, bančna, železniška, broderska, tramvajška in mednarodno transportna podjetja, katerih letni promet presega 500.000 Din, se še posebej opozarjajo, da morajo hkrati z davčno prijavo predložiti bilanco z računom dobička, oziroma začetni in končni inventar — tako za poslovno leto 1933 kakor tudi za poslovno leto 1932.

Poleg tega morajo prijavi priložiti podroben pregled posameznih postavk zgube in dobička, izvleček iz računa kapitala, prepis lastnega računa vsakega družabnika posebej in tudi njegovih rodbinskih članov, nadalje pojasnilo o izvršenih amortizacijah, izvleček računa produkcije in bančni izvleček iz računa valut, efektov in deviz.

Vsi ostali davčni zavezanci, ki želijo, da se jih obdavči po trgovskih knjigah, morajo davčni prijavi priložiti iste priloge.

Pojasnilo davčnim zavezancem pridobnine in hiš. posestnikom

Na drugem mestu priobčujemo spremembo davčnega zakona v odmeri pridobnine in poziv davčnih uprav za vložitev prijav za pridobnino. V novem davčnem zakonu je predpisano, da služi najemnina za stanovanje in poslovne prostore kot odmerena podlaga za pridobnino. To zakonito določilo pa velja samo za davčnega referenta v prvi inštanci, kateri ne sme davčn. obvezanca nižje oceniti, kolikor znaša z določenim mnogokratnikom pomnožena najemnina, za stanovanja, kateri se prišteje še 10—30% najmnine za lokal. Za hišne lastnike pa se bo to računilo po ugotovljeni ocenitvi vrednosti lastnih stanovanj in lokalov. Iz tega sledi, da imajo davčni zavezanci napraviti prijave kakor dosedaj v tem smislu, da izkažejo natančno dohodek in stroške in čisti dohodek iz preteklega leta, na najmnine pa se jim ni treba nič ozirati, ker bo to storil šele davčni referent. Če je imel davčni zavezanec resnično manjše dohodek kakor znaša pomnožena najemnina, bo s pritožbo na reklamacijski odbor zamogel doseči znižanje ocenitve čistega dohodka izpod pomnožene najmnine. Seveda bo moral natanko dokazati, da je imel faktično manjši čisti do-

biček. Zato je natančna naprava davčne prijave velike važnosti.

Ker pa že sedaj odpovedujejo nekateri najemniki, zlasti večja stanovanja, in hočejo v prihodnje to storiti še v večjem številu, se davčni zavezanci pridobnine kakor tudi hišni posestniki v lastnem interesu opozarjajo, da davčni zavezanci za leto 1934 in 1935 z najemom in preselitvijo v cenejše stanovanje ne bodo ničesar dosegli, da bi v teh dveh letih radi tega plačali nižjo najmnino. Najmnina pri ocenitvi davčnega zavezanca za l. 1934 velja ona, ki je bila ugotovljena za l. 1933 in ki jo je hišni lastnik napovedal v davčni prijavi oktobra 1932. Pri ocenitvi pridobnine za l. 1935 pa se bo upoštevala najmnina, predpisana za l. 1934, katero je hišni lastnik prijavil v oktobru l. 1933.

Če sedaj najemniki stanovanja odpovedujejo, da bi dosegli nižjo pridobnino, naj jim hišni posestniki to obrazložijo in marsikak najemnik se bo premislil stanovanje menjati že sedaj. V tem času pa se bo pokazalo, kakšna praksa bo obveljala pri najemninah za pridobnino in se bo skušalo v tem času doseči spremembo navedenega zakonitega določila.

Kamnita Internacionala

Slavni profesor Mestre iz Pariza, ki je povodom VI. letnega kongresa mednarodne Zveze hišnih in zemljiških posestnikov tudi posetil istega, je kratko pred potovanjem razmišljal o vsebini predavanja, katero naj bi imel tam. Po vzoru drugih učenjakov se je podal na senčnati mirni prostor poleg univerze, da razmišlja o tem predavanju.

Slučajno zagleda v bližini na nasprotnem zidovju starega samostana benediktincev latinski napis: »Vladati v smislu posesti, se imenuje služiti.« In ta napis je bil hipoma podlaga njegovega predavanja.

Kaj je dandanes zasebna lastnina ali posest? Zasebno zemljiško ali hišno posestvo ni primerjati z akcijskim, oziroma delničarjem, ki ima svoje delnice shranjene v žepu, v blagajni ali tresorju, ki takorekoč denar kopiči ter poseduje imetje, ki se imenuje »fortune vagabondes«, katero se prenese danes sem, jutri tja.

Zemljiška, oziroma hišna lastnina, je najsolidnejša, stabilna lastnina; vse drugo imetje se zamore prenositi, če komu v lastni deželi ne prija, preko meje.

Posestniki meščani pa so oni del ljudstva, ki so merodajni na zunaj in znotraj za vse, kar se tiče posesti.

Zemljiška in hišna lastnina je baza vsakega pravnega položaja med ljudstvom. Ves razvoj zgodovine človeštva je dokazal, da je tam, kjer je ljudstvo varovalo red v lastni hiši, tudi vladal red v drugih panogah in profesor Mestre je poudarjal pri tej priliki, da ta pravila najdejo izraz v biblijski besedi. Če pride sreča hiše, sledi sreča sveta.

Kdor nima reda v lastni hiši, tudi na zunaj ne more varovati red.

Dokaz temu je ravno v Rusiji, od časa razlastitve posestnikov hiš in odkar se je lastnina, oziroma lastnike grud, odpravila, to je od leta 1923, ob času, ko so se stanovanja s pohištvo oddajala na delovno ljudstvo brez odškodnine, torej položaj, ki je trajal samo 2 do 3 leta ter se je nato pojavil propad lastništva najvidnejše.

Po sedanjemu posestnemu razmerju se ugotavlja, da se je »gospodarska zadeva preosnovala v čisto politično«.

V znamenju splošne volilne pravice laskavo ustrezne ubogljivi sluga volilcev, to je fiskus, ter pripozna ugodnosti v vseh deželah najemnikom. Zakaj?

Ker oni imajo večino.

Če bi se najemnike podučilo, bi isti zadevo premišljali ter morajo priti sami do spoznanja, da ta postrežljivost s strani oblasti, fiskusa, morajo voditi prej ali slej na stranpota.

Profesor Mestre je tudi navedel praktičen primer, ki se je dogodil pred kratkim na Francoskem, in sicer v Alžiru.

Svoje predavanje je gosp. profesor zaključil: Služiti, vodilni izrek, ki ga je zagledal na starem zidovju samostana benediktincev, je isto, kar naše posestnike v glavnem označuje.

Hišni posestnik je več ali manj vedno stvarni upravitelj tudi tujih interesov.

Obstoja razlika, če posestnik druge lastnine morda le svojim interesom služi, ker mora hišni posestnik pomisliti, da mora prebivalce, oziroma meščane, ki stanujejo pod njegovo streho, tudi ščititi.

Da v tem smislu gojimo našo nalogo, je dokazala tudi obravnava VI. kongresa hišnih posestnikov; ta dokazuje tudi naše delo in smernice naših odločitev. Vsakdo mora pritrditi, da hišni lastnik ni samo zastopnik hišnih interesov, kakor ga smatra ljudstvo sploh, ampak da tudi razume našo kulturno misijo.

Pripominjamo, da je popolnoma jasno, kam vodi politični in socialni program, ki ne pozna zasebne lastnine. Iz tega sledi, da se privatna lastnina ne sme omejevati tudi hišnim gospodarjem, ker to slabo vpliva na čustvovanje in mišljenje širokih mas.

Kakor naj bo kmetovalec gospodar na svojem posestvu, prav tako naj bo tudi hišni gospodar lastnik svojega poslopja, ki edini razpolaga s svojo lastnino.

Delovanje dima in saj na zgradbe in spomenike

Dim in saje ne vplivajo kvarno samo na ljudi in rastline, ampak tudi na zid in kamenje. To je že znano od nekdanj.

Pri zgorevanju nastali dim sestoji iz raznih snovi, ki se nahajajo v vseh treh agregatnih stanjih, t. j. v trdnem, tekočem in plinastem stanju. Med seboj jih je zelo težko ločiti, ker se nahajajo v zelo razredčenem stanju. Trdni deli sestojijo iz ostančkov nezgorelega ogljika. Pri popolnem izgorevanju premoga nastaja več ali manj katranu sličnih tekočih snovi. Predvsem pa vsebuje dim mnogo plinov, zlasti mnogo ogljikove kisline, ki nastaja pri vsakem zgorevanju in žveplene kisline, ki povzroča zelo neprijeten duh, kot ga občutimo pri vožnji skozi železniški predor. Trdne in poltekoče sestavine dima imenujemo saje. Žveplena kislina in njene spojine so v prostem zraku zelo neobstoje in se hitro pretvarjajo v kislino oziroma sol.

Kako pa prav za prav nastajajo te žveplene spojine? Vsak premog vsebuje v gotovi množini te spojine. Žvepleno najdemo v premogu kot sulfid ali kot sulfat. Pri zgorevanju nobena izmed omenjenih oblik žvepla ne razpada, ampak ostane v pepelu. Največji del odhaja v zrak kot žveplena kislina in ravno tako tudi organsko žveplo, ki se nahaja v premogu.

V velikih mestih se radi tega nahajajo v zraku velike množine žvepljenih spojin. Tako n. pr. gre na Dunaju letno v zrak 8 do 9 tisoč vagonov žveplene kisline, ki se potem vleže na pljuča Dunajčanov.

Širjenje dima v zraku je zelo različno in odvisno od klime ter vetrov. Tako na pr. je na Dunaju zelo razvita severna vetrovna stran. Ko se je svoj čas govorilo o razširjenju Dunaja, je bil predložen regulacijski načrt, v katerem je bilo predvideno, da se industrijski del mesta zgradi čim dalje od središča mesta in to iz raz-

loga, ker industrijski dimniki dajejo največ dima.

Največ škode povzroča dim na zidovju radi delovanja žveplena kisline. Vpliv ogljikove kisline pa je mnogo manjši. Po novih raziskovanjih količina ogljikove kisline ni mnogo manjša kot v prosti naravi. Močna žveplena kislina pa je v stanju, da razkrajja zid (opeko) in končno tudi apno, ki se pretvarja v sol žveplene kisline, t. j. v sadro (gips). To spajanje na površini naših sten in spomenikov nima posebne praktične vrednosti. Mnogo važnejši je drug pojav. Vлага namreč prodira v zid v globino nekaj milimetrov. Tu ostane toliko časa, dokler ne izhlapi. Medtem je voda pomešana s kislinaami raztopila gotove dele v notranjosti sten, ki pri izhlapevanju ostanejo na površini zidu oziroma spomenika. Radi tega postane zid vedno trši in se na njem tvori skorja. Kamen postane krhek.

Skorja pa se začne kmalu luščiti in zatem se tudi prične krušiti.

Omenjena skorja se tvori tudi tam, kjer ni dima, vendar žveplena kislina zelo pospešuje tvorbo skorje.

Največji sovražnik dima pa je dež, zlasti če je spremljan z vetrom. Dež namreč zid popolnoma opere in očisti od žveplene kisline, prahu in saj. Pri vseh stavbah in spomenikih moremo videti, da se nahajajo v boljšem stanju one stvari, ki so izpostavljene vremenskim nepravilnostim. Nasprotno so pa pred vetrom in dežjem zaščitene strani mnogo bolj poškodovane.

Omenjena opazovanja nam morejo služiti kot kažipot, kako in na kakšen način moremo obvarovati naše zgradbe in spomenike pred škodljivim delovanjem dima in saj. Najbolje je, če stene enostavno operemo. Naravno samo one, ki niso izpostavljene dežju. V Londonu se vrši redno čiščenje stavb že nekaj let in uspeh je popolnoma zadovoljiv. Stene enostavno očistijo s pomočjo brizgalnic.

Dela izvršujejo posebna podjetja pod nadzorstvom uprave mestnega vodovoda. To je najenostavnejše ohranjevalno sredstvo sten in fasad. Če se pusti, da postane skorja, ki se je na steni stvorila od leta do leta, trša, jo je treba potem odstraniti s pomočjo mehaničnih sredstev.

Kakor dim splošno deluje kvarno, vendar imamo od njega tudi nekaj koristi. onemogoča namreč rast raznemu mahovju, ki se zelo rad pojavlja na zidu. V velikih mestih tega nikjer ne opazimo.

Odstranjenje dima in saj ni važno samo radi povzročene škode, ampak tudi radi prihranka na kurivu. Treba je izboljšati ognjišča, da se zmanjša tvorba dima. K razširjenjem plinskih omrežij se zmanjšuje škodljivost dima, ki pa bo popolnoma prenehala šele takrat, ko bo črni premog nadomestil beli premog, t. j. elektrika potom izkoriščenja vodnih sil.

»Svojina.«

Vrtnarstvo v marcu

V tem mesecu je najživahnejše obrezovanje in snaženje sadnega drevja, ki mora biti dokončano pred muževnostjo. Marelicam, ki jih vzgajaš ob steni kot pahljačo, odstrani vse ven rastoče veje, pusti pa v primerni razdalji na levo in desno ob steni osmerjene. Krone visokodebelnatih sadnih dreves pa le redči, kadar se preveč zgoste. Krajšanje vodilnih vej pri takih povzroči neljubo goščo in nerodovitnost. Da obvaruješ sadje červivosti in raznih gljivičnih boleznih, zlasti opasnega škrlupa, poskropi sadno drevje z 2% bordelozsko brozgo (raztopina modre galice in apna), z dodatkom 10 dkg uranijevega

zelenila na 100 l brozge. To ponovi po cvetju in v tretjič, kadar je sadje orehove debelosti.

Tople grede zrači o opoldanskih urah, da se rastline ne pretegnejo in pomajejo. Ko odrastejo na dva lističa, jih pikiraj, da se okrepe in boljše vkoreničijo. Zlasti je to neobhodno potrebno pri kapuznicah, plodnicah (paradižniki, paprika, jajčevci) in zeleni.

Vse setve ovrtnine posej na vrstice, da si olajšaš pletev in rahljanje zemeljske skorje. Za setve in obsaditev vrta z zelenjavo in s cveticami naredi si načrt s točno označbo posameznih vrst, sicer pojde vse narobe.

Ne obrezuj lepotičnih grmov sedaj v pomladi! S tem uničiš cvetje. Te le redčimo z odstranitvijo ostarelih vej poleti, kadar odevetejo. Močno rastoče vrtnice obreži na 20—30 cm, šibkejšje razmerno krajše in pazi, da ni v kroni prevelika gošča. Vrtnicam plezalkam pusti le enoletne mladike, druge pa odstrani, ako jih nisi že v minulem poletju. Če potrebuješ lepotično grmičevje, posadi 15 cm dolge potaknence na prosto tako globoko, da leži vrhnji poppek tikoma nad površjem zemlje.

Cveticice trajnice očisti suhih lanskih odganjkov in okopaj jih. Zrači v kletih prezimujočim lončnicam, da preprečiš rast bledih odganjkov, ki rastline slabijo. Odstrani iz lončkov gornjo plast zemlje, kjer se je pojavila plesen in nadomesti jo z novo, ki ji primešaš ogljeni prah. Ako se je cvetlice v lončke in zaboječke, naj bo površje zemlje 4 cm nižje od roba. Vrh položi kos šipe in zaseni s papirjem dokler ne izkali. Senčnate rastline pa varuj solnčnih žarkov tudi kesneje. Sobne rastline varuj prepriha in obrizgaj jih z mlačno vodo zaradi škodljivega prahu in očunavanja pred zajedavci. Pripravi si cvetlične zaboje za okras oken.

Občni zbor društva hišnih in zemlj. posestnikov v Studencih

V nedeljo dne 18. februarja 1934 se je vršil v dvorani g. Špuraja zelo dobro obiskani občni zbor društva hišnih in zemljiških posestnikov za Studence in okolico, katerega so se tudi udeležili odposlanci društva hišnih posestnikov v Mariboru.

Ob 14. uri 30 min. je predsednik g. Novak otvoril občni zbor, pozdravil navzoče dame in gospode, posebno pa še gospode zastopnike bratskega društva mariborskega ter nato podal obširno poročilo o delovanju odbora v preteklem letu.

Nato je podala tajnica gospa Novakova svoje poročilo ter blagajnik g. Korošec poročilo o blagajniškem stanju, katero je kljub nizki članarini zelo povoljno.

Ker je bilo s tem delovanje starega odbora končano, se je predsednik g. Novak zahvalil vsem gospodom odbornikom, gospej tajnici, gosp. blagajniku in gg. računskim preglednikom za njihovo požrtvovalno in uspešno sodelovanje, vsem članom in članicam pa za zaupanje ter jih pozival, da ostanejo tudi novemu odboru zvesti in ga podpirajo s svojimi dobrimi nasveti, da pridobivajo nove člane za društvo in da se vsi naročijo na naše društveno glasilo »Moj dom«, katero bi ne smelo manjkati pri nobenem hišnem posestniku.

Nato je predlagal častni član g. Srečko Vokač, da se izreče staremu odboru absolutorij, kar se je soglasno sprejelo.

V novi odbor so bili izvoljeni sledeči gospodje: za predsednika Novak Ivan, za podpredsednika Černenšek Štefan, za odbornike pa Kuralt Franc, Belina Rok, Zimšek Anton, Vošnik Franc, Antončič Franc, Vogelink Josip, Gradišnik Franc,

Lukas Bogomir, Korošec Jurij in ga. Novak Marica; za namestnike: Breclj Franjo, Gradišnik Ivan, Gobeč Franc in Kočvar Anton; za tajnico ga. Novak Marica; za blagajnika Korošec Jurij; za pregledovalca računov pa Vokač Srečko in Antončič Franc.

Društvena častna člana sta gg. Ulrich Anton in Vokač Srečko.

Pri slučajnostih se je razpravljalo o raznih gospodarskih vprašanjih, med drugim tudi zaradi povišanja obrestne mere, ki so jo vsled zaščite kmetov uvedli nekateri denarni zavodi, ki so tudi že začeli z delnim izterjavanjem kapitala.

Ker pa dolžniki že dosedanjih obresti skoraj niso več zmogli, kaj bo šele s povišanimi obrestmi in če bodo upniki začeli izterjavati dana posojila. Vsled tega bi bila zaščita dolžnikov nujno potrebna, ker sicer preti velika nevarnost, da bi prišlo sto in sto hišnih posestnikov ob svoje domove.

Zato hišni posestniki nujno prosijo vse gospode narodne poslance in druge merodajne faktorje, da se zavzamejo za to, da se dolžniki hišni posestniki zaščitijo, oziroma da se zakon o zaščiti kmetov raztegne tudi na hišne posestnike.

Nadalje je hišne posestnike zelo iznenadilo obvestilo, da je občinski odbor Studenci uvedel novo davščino, katere efekt naj bi bil 100.000 Din, ki bi se naj pobirala od vsakega mesečnega dohodka, ki presega 700 Din, in sicer 1 Din od vsakih 100 Din. Ta davek bi zopet najbolj prizadel hišne posestnike, ki so že itak z bremenami tako obremenjeni, da niti pare višjih davščin ne morejo prenesti.

V protest proti tej novi davšni, sklicujoč se na razne odredbe osrednje vlade, da se nove davščine ne bodo dovolile, so hišni posestniki soglasno sklenili, da se odpošlje vsem merodajnim faktorjem resolucija s prošnjo, da se uvedba novega davka ne dovoli.

Za slučaj pa, da bi se kljub temu uvedla ta nova občinska davščina pa se bodo morale najemnine za toliko zvišati, ker hišni posestniki nikakor ne morejo iz lastnega prenesti novih bremen; razven tega pa se med hišnimi posestniki pojavlja vedno močnejša struja za priključitev občine Studenci k mestu Mariboru, kjer gotovo ne bodo imeli tako velikih bremen, pač pa razne druge ugodnosti.

Razpravljalo se je še tudi o raznih drugih gospodarskih problemih, nakar je predsednik g. Novak ob 17. uri zaključil občni zbor.

Razno

Davčne prijave za rentnino je vložiti v času od 1. do 31. marca 1934.

Novo tiskovino za pridobnino in rentnino se dobe v pisarni društva hišnih posestnikov v Ljubljani, Salendrova 6.

Občni zbor društva hišnih posestnikov za Jesenice in okolico se bo vršil v nedeljo, dne 11. marca t. l., ob 3. uri popoldne v restavracijskih prostorih g. Davorina Tancarja na Jesenicah. Razen običajnega dnevnega reda bo Zvezni predsednik gosp. Frelj natanko obrazložil spremembo davčnega zakona in napravo davčnih prijav za pridobnino ter poročal o drugih stanovskih zadevah. Vabljeni so vsi hišni posestniki iz Jesenic, Javornika in Koroške Bele k polnoštevilni udeležbi, da se prepričajo o važnosti svoje stanovske organizacije.

Naše člane, kakor naročnike »Moje doma«, nujno prosimo, da v najkrajšem času poravnajo članarino, oziroma naročnino, da nam s tem prihranijo izdatne stroške za pobiranje.